

УДК 027.7(477.83-25):930.2:323.1 “18/1939”

**ФОНДИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ
ВЗАЄМОВІДНОСИН У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
(XIX ст. – 1939 р.)**

Юрій ЛИСИЙ

*Львівський національний університет імені Івана Франка, Наукова бібліотека,
вул. Драгоманова, 17, м. Львів, 79601, Україна, тел. (0322) 79-84-61*

Досліджуються матеріали, присвячені національним взаємовідносинам у Львівському університеті, які зберігаються у фондах Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка. Акцентується увага на друкованих джерелах (насамперед періодичних виданнях, серед яких чільне місце займає газета «Діло») та основних наукових працях.

Ключові слова: Львівський університет, історіографія, національні взаємовідносини, газета «Діло», Галичина.

Однією з яскравих сторінок суспільно-політичного та культурного життя Галицького краю в XIX – першій половині XX ст. була історія Львівського університету, важливого наукового та культурного закладу на західноукраїнських землях. Актуальним аспектом історії Університету є питання національних взаємовідносин у його стінах. Спочатку відбувалося змагання за надання цьому навчальному закладові польського характеру, потім напружена боротьба українців за реалізацію ідеї окремого українського університету у Львові.

Фонди Наукової бібліотеки ЛНУ імені І. Франка мають велику цінність для дослідників історії Львівського університету, оскільки в них зберігається багато матеріалів до цієї теми: різноманітні історичні дослідження, періодика, хроніки та програми викладів і т. ін. Звичайно, не у фондах НБ ЛНУ імені І. Франка зберігається основний масив інформації про міжнаціональні відносини в Університеті. Багато документів зосереджено в архівах міста Львова, зокрема, в Державному архіві Львівської області (далі – ДАЛО). Це різноманітні протоколи засідань і постанови адміністрації Львівського університету, списки студентів тощо. Але, тим не менше, фонди НБ ЛНУ імені І. Франка містять чимало інформації і заслуговують на пильну увагу дослідника.

Яскраву картину національних взаємовідносин у Львівському університеті, багатий фактичний матеріал щодо характеристики національного складу викладачів, зокрема, динаміки зростання числа українських і польських кафедр та доцентур у період боротьби за права української мови в цьому навчальному закладі містить «Хроніка Львівського університету», яку уклав польський історик Віктор Ган¹. Також тут подається статистика студентів Львівського університету за 1898–1910 навчальні роки. Велику вагу для дослідника національних взаємовідносин в Університеті мають офіцій-

¹ Kronika uniwersytetu Lwowskiego / Zestawił W. Hahn. – Lwów, 1899. – Т. 1 (1894/95–1897/98). – 265 s.; Lwów, 1912. – Т. 2 (1898–1910). – 710 s.

ні щорічні звіти, які випускали протягом тривалого часу. Вони дали змогу охарактеризувати зміни у національному складі студентів на всіх факультетах навчального закладу².

У фондах НБ ЛНУ імені І. Франка зберігаються також опубліковані сучасниками і дослідниками резолюції та меморандуми студентських зборів, Наукового товариства імені Шевченка, українських політиків. Ці матеріали дозволяють відтворити особливості сприйняття університетської справи безпосередніми учасниками боротьби за національну високу школу³.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. з'являються перші серйозні дослідження про Львівський університет. Ці праці й по сьогоднішній день не втратили своєї актуальності. На цей час найповнішим дослідженням історії Університету з 1661 по 1894 рр. залишається праця Людвіка Фінкеля та Станіслава Стажинського⁴. Тут подано велику кількість матеріалу з цієї теми. Особливо детально розповідається про боротьбу за перетворення Львівського університету з німецькомовного на польськомовний. Розповідається історія кожного факультету, біографії всіх видатних науковців.

Однією з найкращих праць, що зберігається у фондах НБ ЛНУ імені І. Франка є дослідження Францішка Яворського «Uniwersytet lwowski»⁵. Автор описує історію Університету від часу його заснування до кінця XIX ст., приділяє велику увагу питанню національних взаємовідносин, передовсім, боротьбі, яку вели поляки за надання навчальному закладові польського характеру.

Українсько-польське протистояння щодо Львівського університету відобразилося у гострих публіцистичних творах українських професорів і доцентів Університету – Михайла Грушевського, Станіслава Дністрянського, Миколи Зобкова, Михайла Возняка⁶, у тогочасній студентській публіцистиці⁷, у виступах різноманітних політиків, представників української інтелігенції.

Відтворення історії суспільно-політичного руху за український університет неможливе без аналізу праць відомих українських політиків національно-демократич-

² Academische Behörden an der k. k. Universität zu Lemberg, im Sommer Semester des Studien-Jahres 1872–3; Academische Behörden an der k. k. Universität zu Lemberg, im Winter-Semester des Studien-Jahres 1873/74; Ordnung der öffentlichen Vorlesungen an der k. k. Universität zu Lemberg im Sommer-Semester der Studien-Jahres 1876/77; Wykaz Wykładów odbywać się mających w c. k. Uniwersytecie imienia Cesarza Franciszka we Lwowie w letniem półroczu roku 1875/76; Skład c. k. Uniwersytetu imienia Cesarza Franciszka we Lwowie w roku 1876/77; Program Wykładów w c. k. Uniwersytecie imienia Cesarza Franciszka I we Lwowie w roku 1877 (1876/77) odbywać się mających; Sprawozdanie dziekańskie za rok akademicki 1925-1926. – Lwów, 1926 та ін.

³ Українсько-руський університет. Пам'яткова книжка першого віча студентів українців-русинів всіх вищих шкіл Австрії в справі оснований українсько-руського університету / Зібрав і видав М. Крушельницький. – Львів: Накладом вічевого комітету, 1899. – 52 с; Меморіал наукового товариства ім. Шевченка з січня 1902 р. // О руський університет у Львові. – Львів, 1904. – С. 11–13.

⁴ Finkel L., Starzyński S. Historia uniwersytetu lwowskiego. – Lwów, 1894. – Cz. 1–2. – 442 s.

⁵ Jaworski F. Uniwersytet lwowski. – Lwów: Nakładem towarzystwa miłośników przeszłości Lwowa, 1912. – 88 s.

⁶ Грушевський М. Невідклична справа // За український університет у Львові (Збірка статей в університетській справі). – Львів: Накладом Українського Студентського Союзу, 1910. – С. 5–11; Його ж. Під нищю хвилю // Грушевський М. Наша політика. – Львів, 1911. – С. 5–15; Дністрянський С. В університетській справі // Діло. – 1928. – Ч. 84; Його ж. О український університет // Там само. – 1907. – Ч. 147; Зобків М. Боротьба о національний характер Львівського університету // За український університет у Львові... . – С. 79; Возняк М. Наші університетські традиції у Львові // Ілюстрована Україна. – Львів, 1913. – Ч. 5. – С. 9–11.

⁷ Домбчевський Р. Десятиліття боротьби за український університет у Львові // За український університет у Львові... . – С. 54–72; Залізник М. До боротьби! // Там само. – С. 13–25; Левицький В. Національний характер Львівського університету (з нагоди останніх подій) // Там само. – С. 27–37.

ного напрямку – Костя Левицького, Михайла Лозинського, Євгена Олесницького⁸. Боротьбу українців з поляками за статус Львівського університету відображено тут на тлі широкого розвитку української політичної думки в Галичині. Важливу інформацію про українсько-польське протистояння містять спогади й автобіографії учасників суспільно-політичного руху того часу – Михайла Грушевського, Степана Шаха, Олександра Барвінського⁹.

Боротьба українців Галичини за національний університет у Львові привернула увагу й українців з Російської імперії. Про боротьбу галичан писали визначні діячі підросійської України: Симон Петлюра, Дмитро Дорошенко, Сергій Єфремов, Євген Чикаленко¹⁰. У тогочасній польській публіцистиці ми бачимо різне ставлення до проблеми українського університету у Львові – від україно-негативного (праці С. Гломбінського) до відносно прихильного¹¹.

На загальному тлі коротких оглядів історії університетських домагань галицьких українців, опублікованих у 20–30-і роки ХХ ст. вигідно вирізняються праці Василя Мудрого. В них уперше було зроблено спробу показати український студентський і суспільно-політичний рух за національний університет у Львові як цілісне історичне явище. Дослідження В. Мудрого започаткували еміграційний напрям у вивченні університетського питання в українській історіографії¹².

Історики з інших країн досягли більших успіхів у дослідженні українсько-польських відносин у Львівському університеті та боротьби за окремий український університет у Львові порівняно з їх українськими колегами. Університетська справа не стала об'єктом серйозного наукового вивчення в українській радянській історіографії передовсім з огляду на яскраве національне забарвлення цієї проблеми. У нечисленних працях з історії освіти галицького краю, в яких було неможливо оминати це важливе питання, національні мотиви боротьби українських студентів Львівського університету штучно підмінялися класовими¹³. Окремі колективні видання з історії міста Львова, а також низка довідкових видань з історії Львівського університету й інших вищих навчальних закладів торкалися цієї справи лише фрагментарно¹⁴.

⁸ *Левицький К.* Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 рр. На підставі споминів і документів. – Львів, 1926. – Ч. 1; *Його ж.* Українські політики Галичини / Вступ. стаття І. Андрухів. – Тернопіль, 1996. – 176 с.; *Лозинський М.* В університетській справі // Діло. – 1906. – Ч. 258–260; *Олесницький Є.* Сторінки з мого життя. – Львів: Накладом видавничої спілки «Діло», 1935. – Ч. II (1890–1897).

⁹ *Барвінський О.* Заснування кафедри історії України в Львівському університеті // Ювілейний збірник НТШ в 50-ліття заснування 1873–1923. – Львів, 1923. – С. 15–18; *Грушевський М. С.* Автобіографія, 1906 р. // Великий Українець. Матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського. – Київ, 1992. – 550 с.; *Шах С.* Львів – місто моєї молодості. (Спомин присвячений Тіням забутих Львов'ян). – Мюнхен: Християнський Голос, 1995. – Ч. I, II. – 267 с.

¹⁰ *Дорошенко Д.* Мої спомини про давнє-минуле (1901–1914). – Вінніпег, 1949; *Єфремов С.* Російська преса про український університет // Літературно-науковий вістник. – 1902. – Т. 12. – Ч. 3. – С. 35; *Петлюра С.* З життя австрійської України // Там само. – 1907. – Т. 37. – С. 1–16; *Чикаленко Є.* Щоденник (1907–1917). – Львів: Червона калина, 1931. – 496 с.

¹¹ *Gniewosz E.* W sprawie uniwersytetu Lwowskiego. List do Alexandra Barwińskiego z 30 X 1902. – Lwów, 1907. – 16 s.; *Głabiński S.* Zamach na uniwersytet polski we Lwowie. – Lwów: Nakładem autora, 1902. – 49 s.

¹² *Мудрий В.* Змагання за українські університети в Галичині. – Львів; Нью-Йорк: НТШ, 1999. – 190 с.; *Його ж.* Львів осередком боротьби за український університет // Наш Львів. Ювілейний збірник 1252–1952. – Нью-Йорк, 1953. – С. 126–132.

¹³ *Байк Л.* За освіту для трудящих. – Львів, 1983. – 191 с.; *Компанієць І.* Становище і боротьба трудящих мас Галичини, Буковини та Закарпаття на початку ХХ ст. (1900–1919 роки). – Київ, 1960.

¹⁴ *Історія Львова / Під ред. Сливки Ю. Ю., Стебля Ф. І., Барана В. К.* – Київ: Наукова думка, 1984. – 414 с.; *Історія Львівського університету.* – Львів, 1957; *Львівський університет 1661–1986 / Ред. колегія В. П. Чугайов, С. А. Макарчук, Д. С. Григораш.* – Львів: Вища школа, 1986. – 144 с.

Показовим у цьому плані є чи не єдиний у радянській історіографії невеликий за обсягом науково-популярний нарис Йосипа Цьоха «Подвиг Адама Коцка», опублікований з нагоди 50-ї річниці від трагічної загибелі цього учасника студентського руху. Боротьба українських студентів Львівського університету загалом трактується як позитивне явище у змаганнях українського народу “за соціальне і національне визволення”, але водночас різко засуджується діяльність українських політиків як таких, що в університетському питанні начебто займали щодо свого народу зрадницьку позицію, виступаючи “з демагогічними промовами, сповненими запевненням в рабській покірності цісарському тронові і проханням ласки у нього”¹⁵. Варто зауважити, що праці про Адама Коцка з’явилися одразу після його трагічної загибелі¹⁶. Ця тема завжди хвилювала патріотично налаштовану галицьку українську громадськість.

Торкався питання українсько-польських відносин в університеті й відомий львівський дослідник проф. Степан Макарчук. Цій проблемі він присвятив окремий параграф («Національна дискримінація українців в галузі народної освіти та вищої освіти») своєї монографії. Зокрема, висвітлив змагання студентів-українців Східної Галичини за національну школу й університет у Львові. Коротко розглянувши еволюцію студентського руху на зламі XIX–XX ст., дослідник констатував, що безпосереднім приводом до виникнення напруженої і драматичної боротьби за український університет була дискримінація української мови з боку польської адміністрації університету¹⁷.

Об’єктивний підхід до проблеми національних взаємовідносин у Львівському університеті став можливим у вітчизняній історіографії тільки після здобуття Україною державної незалежності. Зі сучасних праць великий інтерес викликає праця доцента ЛНУ ім. І. Франка Володимира Качмара «За український університет у Львові»¹⁸, у якій автор дослідив боротьбу за заснування українського університету у Львові, показав ставлення українських політичних партій, громадських організацій і студентських молодіжних товариств Галичини до цієї проблеми.

Значно розширили картину історичних знань про боротьбу українців за рівноправність у Львівському університеті дослідження сучасних львівських істориків. Так, Микола Крикун приділив увагу різноманітним студентським товариствам, які діяли в університеті, особливу увагу сконцентрувавши на діяльності української «Академічної громади» та польської «Академічної читальні»¹⁹. Історичне значення боротьби української наукової та студентської громадськості за національні права в університеті та створення окремого українського університету у Львові охарактеризовано у розвідці Леоніда Зашкільняка «Львів як центр формування української науки (друга половина XIX ст.)»²⁰. Нарешті, нещодавно з’явилася ґрунтовна праця Романа

¹⁵ Цьох Й. Подвиг Адама Коцка. – Львів: Книжково-Журнальне Видавництво, 1960. – 42 с.

¹⁶ Житє і смерть Адама Коцка. – Львів: Накладом Д-ра Л. Бачинського, 1910. – 30 с. Борись! Збірка статей з приводу 14-літніх роковин смерті Бл. п. Адама Коцка. – Львів, 1924. – 56 с.

¹⁷ Макарчук С. Етносоциальное развитие и национальные отношения на западно-украинских землях в период империализма. – Львов, 1983. – 255 с.; Його ж. За право вчитися // Вільна Україна. – Львів, 1980. – 1 липня.

¹⁸ Качмар В. За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець XIX – початок XX ст.). – Львів: ЛДУ імені Івана Франка; Ін-т українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 1999. – 118 с.

¹⁹ Крикун М. Студентські організації Львівського університету на початку XX ст. (1900–1914 рр.) // Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura. – Kraków, 1998. – Т. II. – С. 205–214.

²⁰ Зашкільняк Л. Львів як центр формування української науки (друга половина XIX ст.) // Ibid. – С. 387–402.

Ковалюка, присвячена українському студентському рухові на західноукраїнських землях²¹.

Велика кількість матеріалів щодо питання національних взаємовідносин у Львівському університеті опублікована в австрійській (передовсім галицькій) пресі. Тут публікувалися звіти про вічевий рух, наради, збори, петиції і депутації до уряду. Також на сторінках преси подано статистику національного складу Львівського університету загалом і окремих його факультетів зокрема. Статті з цієї теми містяться на сторінках таких газет, як «Діло», «Руслан», «Галичанин», «Słowo Polskie», «Czas», «Gazeta Wieczorna», «Kurjer Lwowski», «Gazeta Lwowska», «Dodatek tygodniowy przy Gazecie Lwowskiej».

Зокрема, досить детально можна простежити проблему боротьби за український університет, переглядаючи газету «Діло». Уже наприкінці 80-х років XIX ст. з'являються гострі публікації: «Руський народ не зречеться ані крихти зі своїх прав щодо найвищого наукового закладу на своїй рідній землі, – підкреслювало «Діло», – і не перестане ніколи домагатись їх усунення, зуміє певно знайти способи, щоб для рідної науки одчинити ті ворота, котрі зачинила перед нею нетерпимість і зла воля»²².

У 1898 р. «Діло» активно долучилося до боротьби за український університет у Львові²³. Часопис показово провів кампанію 1901 р. за створення українського університету у Львові. «Діло» розглядало університет як вогнище українсько-руської духової культури. Загострили це питання постійні нападки шовіністичної польської преси та польських професорів і студентів на українців. Факти й справді вражали. Наприклад, декан філософського факультету заборонив проф. М. Грушевському на одному зі засідань виступати українською мовою; на теології не приймалися реферати, написані русинами своєю мовою²⁴.

Незважаючи на цісарське розпорядження 1871 р., відколи німецький університет перетворено на утраквістичний (русько-польський), українці зазнавали тут усіляких принижень і дискримінації, що змусило руські товариства через своїх послів вносити відповідні петиції до Державної Ради. Часопис знайомив читачів із їх змістом²⁵.

Події цього року мали бурхливе продовження. «Діло» опублікувало детальний звіт про великий мітинг руської студентської молоді в залі університету, куди не допустили польське керівництво, незважаючи на відчайдушні спроби пробитися до приміщення. Віче ухвалило резолюцію з вимогами утворити самостійний університет, не допускати до роботи професорів-шовіністів, вислати депутацію до міністра освіти й передати йому відповідного змісту меморандум. Воно перетворилося у грандіозну демонстрацію, що пройшла вулицями міста. Прийнято «Відозву українсько-руської молоді до молоді польської», щоби знайти порозуміння й підтримку своїх вимог. У відповідь сенат призупинив навчання на усіх чотирьох факультетах університету на невизначений час²⁶.

Руські послы у державній раді закликали уряд якнайшвидше запропонувати палаті послів проєкт закону про заснування руського університету у Львові, а до роз-

²¹ Ковалюк Р. Український студентський рух на західних землях. XIX–XX ст. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. – 420 с.

²² Львівський університет а русини // Діло. – 1889. – Ч. 136.

²³ Про руський університет у Львові // Там само. – 1898. – Ч. 278, 279, 280, 281.

²⁴ Справа руського університету // Там само. – 1901. – Ч. 221.

²⁵ Жадаємо руського університету // Там само. – Ч. 248.

²⁶ Демонстрація руських академіків і застановлення викладів у Львівському університеті // Там само. – Ч. 251.

гляду питання негайно утворити паралельні кафедри з руською мовою викладання, застерігти права й потреби русинів у навчанні²⁷.

В університеті розпочалося дисциплінарне слідство за фактом громадської непокори. «Діло» різко виступило проти методів дискримінації, яку підтримала польська преса²⁸. На демонстрацію української молоді відгукнулися політичні сили усіх орієнтацій. «Діло» подало огляд польської преси, особливо виділяючи її звернення до офіційної влади “найгостріше покарати головних винуватців”, “отвережуючи вплинути на уми руської молоді, а рівночасно подіяти на польську суспільність в напрямі закинення сентиментів, що видають тільки лихі плоди!”²⁹ Фактів же підтримки й солідарності з українською молоддю було значно більше³⁰.

Часопис отримав і оперативно опублікував відповідь міністра Гартля на інтерпеляцію в університетській справі³¹. Той пообіцяв вжити необхідні заходи і прийняти депутацію руських студентів. Сенат університету розповсюдив польською мовою відзову до студентів, у якій, називаючи події виразом дикості, закликав поляків бути готовими до “оборони”. А вже через три дні «Діло» повідомило, що у відповідь на провокаційну відозву керівництва 440 студентів-українців вирішили покинути Львівський університет, доки не припиняться приниження їх академічної і національної честі³². Надаючи розвитку подій дедалі більшого громадського звучання, часопис звернувся до краян із відозвою³³.

1907 р. події розвивалися таким чином, що тривалий час перші сторінки часопису займали публікації, пов’язані зі ситуацією у Львівському університеті. Новий вибух протестів студентів-українців проти національної дискримінації закінчився бунтом. Протести завершилися арештами студентів³⁴. Вимоги студентів негайно підтримали руські послы в галицькому сеймі.

Часопис висвітлював судовий процес у віденському трибуналі над 17 студентами, які були звинувачені владою за демонстрацію в університеті 23 січня³⁵. Між тим, під час чергової імматрикуляції в університеті озброєні топірцями поляки важко поранили сімох українських студентів³⁶.

1910 р. у парламенті послы внесли питання про відкриття українського університету у Львові зі зазначенням, що “місце закладення національного університету має вирішувати сама нація”³⁷. Часопис надає гласності версіям урядових і навколо урядових кіл, що шукали усілякого виправдання чинному становищу, вимагав юри-

²⁷ Термінове внесення п. Романчука і тов. про заснування руського університету // Діло. – 1901. – Ч. 252.

²⁸ Не чужого ми бажаємо, а свого ж то права! // Там само.

²⁹ Боротьба за університет // Там само. – Ч. 253, 254.

³⁰ Привітні телеграми і письма для руської університетської молоді // Там само. – Ч. 253, 254, 259, 261/262–267; Письма з Відня // Там само. – Ч. 254 та ін.

³¹ Там само. – Ч. 259.

³² Сецесія молоді // Там само. – Ч. 261/262.

³³ Русько-український Народе! // Там само.

³⁴ Буча в Львівському університеті // Там само. – 1907. – Ч. 8–11; 3 приводу університетської демонстрації // Там само. – Ч. 18, 20–22, 24, 25–27, 29, 31, 32, 34–38; Університетські події // Там само. – Ч. 39, 40, 42–47, 49, 50.

³⁵ Процес наших студентів // Там само. – 1907. – Ч. 186, 188–191.

³⁶ Кривава імматрикуляція // Там само. – Ч. 270, 271, 278.

³⁷ Університетська дебата // Там само. – 1910. – Ч. 59; Боротьба за національний характер Львівського університету // Там само. – Ч. 71.

дично визнати за українцями права, які давно й природно існують в інших народів³⁸. Продовження теми виявилось несподіваним: віче українських студентів у приміщенні університету розстріляли польські “академіки” з браунінгів, вбито студента юридичного факультету Адама Коцка, поранено чотирьох русинів. Перші публікації «Діла» з аналізом ситуації були конфісковані³⁹.

«Діло» протестувало проти численних утисків української преси, що висвітлювала міжнаціональні конфлікти⁴⁰, закликало організованістю зробити “безвартісними” усякі заборони вільного слова й вільної думки⁴¹. Боротьба за український університет не вщухала, набираючи щораз ширшого розголосу й обґрунтованості.

Тривала боротьба за український університет у Львові в 1912 р. набрала такого громадського резонансу й масштабів, що “за згодою з польським колом” очікувалися цісарський лист і відповідні розпорядження міністерства освіти, які б законодавчо дозволяли русинам Галичини мати національний виш. Часопис продовжував вести аналітичну хроніку подій, яка ні на мить не послабляла увагу зацікавлених проблемою, виявляючи усю її суспільну складність, зважаючи на неймовірний політичний опір численних ворогів відродження українського народу⁴².

Стривожена припиненням переговорів про заснування українського університету у Львові, газета ініціювала нову кампанію, підтверджуючи надзвичайну актуальність проблеми, детально аналізуючи напружену працю послів, що вже робили неодноразові спроби перевести її в конституційне русло. Однак поодинокі локальні урядові ухвали щоразу блокувала непоступлива позиція польського академічного сенату Львівського університету, його організований спротив будь-яким поступкам чи компромісам⁴³. Не забувала газета «Діло» висвітлювати боротьбу за український університет і в міжвоєнний період⁴⁴.

Отже, ми бачимо, що газета «Діло» ніколи не залишалася осторонь проблеми національних взаємовідносин у Львівському університеті, активно проводила пропаганду за створення окремого українського університету у Львові, була завжди в центрі всіх університетських подій.

Це основні джерела і література про міжнаціональні відносини у Львівському університеті від кінця XIX ст. до 30-х років XX ст., які зберігаються у фондах Наукової бібліотеки ЛНУ імені І. Франка. Зібрані, систематизовані, критично проаналізовані, вони дозволяють досліднику у всеозброєнні підійти до висвітлення цієї проблеми.

---

³⁸ Університетська справа // Діло. – 1910. – Ч. 132, 137.

³⁹ Кров і трупи // Там само. – Ч. 144; Адам Коцко // Там само. – Ч. 145; Хроніка кривавого дня // Там само. – Ч. 146; Що буде зі справою заложення українського університету // Там само. – Ч. 156.

⁴⁰ Під знаком конфіскації // Там само. – Ч. 160.

⁴¹ Що робити? // Там само. – Ч. 173.

⁴² Стан справи українського університету // Там само. – 1912. – Ч. 76, 77, 82, 85, 89, 92, 94, 95, 111, 112, 116, 146, 148–151 та ін.

⁴³ Польські професори проти заложення українського університету // Там само. – 1913. – Ч. 3; Справа українського університету // Там само. – Ч. 13; За український університет // Там само. – Ч. 204.

⁴⁴ Навколо університетської справи // Там само. – 1924. – Ч. 22, 42; Справа українського університету // Там само. – 1924. – Ч. 195, 227; Український університет // Там само. – Ч. 235, 236 та ін.

**THE FUNDS OF THE IVAN FRANKO L'VIV NATIONAL UNIVERSITY
SCHOLARLY LIBRARY AS A SOURCE FOR THE RESEARCH OF
NATIONAL RELATIONS IN L'VIV UNIVERSITY
(the 19th c. & the beginning of the 20th c. – 1939)**

Yuriy LYSSYI

*The Ivan Franko National University of L'viv, Scholarly library,
17, Drahomanov St., L'viv, 79601, Ukraine, tel. (0322) 79-84-61*

The article examines the materials covering the national relations in L'viv University, preserved in the funds of the scholarly library of the Ivan Franko National University of L'viv. The main emphasis is laid on the printed resources (primarily periodicals, one of the most important being the newspaper «Dilo») and the research works of paramount importance.

Key words: L'viv University, historiography, national relations, newspaper «Dilo», Halychyna.

Стаття надійшла до редколегії 28. 11. 2006

Прийнята до друку 2. 02. 2007